

TOELICHTING HYGIËNEPAKKET MELKVEEHOUDERIJ EN BOERDERIJMELK

doc. AM\2006\dkwebsitemvh

1 Algemeen

- 1.1 De EG-hygiëneverordeningen zijn per 1 januari 2006 van toepassing
- 1.2 Het melkveehouderijbedrijf laat zich registreren bij de bevoegde autoriteit. Wijziging van adres wordt doorgegeven. De nader door de bevoegde autoriteit relevant geachte wijziging van het bedrijf wordt doorgegeven.
=> Alle melkveehouderijbedrijven zijn al bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV geregistreerd. Deze registratie is voldoende. Er hoeft daarom geen aparte registratie plaats te vinden.
Melkveehouderijbedrijven verlenen de volledige medewerking aan de uitvoering van de controle:
 - Toegang tot gebouwen, installaties enz.
 - Beschikbaarstelling van alle relevante documentatie en administratie.
- 1.3 De melkveehouder is verantwoordelijk voor het leveren van veilige melk.
- 1.4 Er kan een gids voor goede praktijk worden opgesteld als hulpmiddel om aan de verordening te voldoen. Het is niet verplicht dat een melkveehouder werkt volgens een gids. Wanneer dit niet wordt gedaan moet de melkveehouder op andere wijze aantoonbaar maken dat aan alle voorschriften van het hygiënepakket wordt voldaan. Naast de specifiek in de hygiëneverordeningen genoemde voorschriften moet dan ook aantoonbaar worden gemaakt dat aan andere door de hygiëneverordeningen van toepassing gestelde wetgeving wordt voldaan (Diergeneesmiddelenwet, Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren, diervoederwetgeving, Bestrijdingsmiddelenwet, e.d.).
- 1.5 Wanneer een gids voor goede praktijk wordt opgesteld dan wordt deze door de melkveehouderij opgesteld in afstemming met belanghebbende partijen. Hierbij wordt voldaan aan het volgende:
 - a) Rekening houden met relevante richtlijnen voor de praktijk van Codex Alimentarius
 - b) Bevat richtsnoeren voor GHP voor het beheersen van gevaren voor de melkveehouderij, melkwinning en opslag van melk.
 - c) Bevat adequate informatie over mogelijke gevaren in de melkveehouderij, de melkwinning en opslag van melk. Bevat maatregelen om deze gevaren te beheersen, inclusief de relevante maatregelen die zijn opgenomen in wetgeving en andere nationale / communautaire programma's.
 - d) Beschrijving hoe te voldoen aan alle vereisten in dit document (punt 1 t/m 13). Naast deze vereisten zijn als voorbeeld ook de volgende aspecten genoemd:
 - Beheersen van verontreiniging met residuen en contaminanten;
 - Gebruik van meststoffen;
 - Traceerbaarheid van gewasbeschermingsmiddelen en biociden;
 - Correcte verwijdering van dode dieren.
- 1.6 Voldoen aan alle wetgeving relevant voor beheersing van de gevaren voor de primaire productie.
- 1.7 Het gehele bedrijf moet schoon zijn.
- 1.8 Als bij de officiële controle tekortkomingen worden geconstateerd dan worden adequate corrigerende maatregelen genomen om de tekortkomingen op te heffen.

2 Administratie

- 2.1 De melkveehouder moet een adequate registratie hebben van de beheersmaatregelen in relatie tot de veiligheid van de voortbrenging van melk. De registraties moeten minimaal 2 jaar worden bewaard. De administratie van diergeneesmiddelen dient 5 jaar bewaard te worden.
De registraties worden op verzoek ter beschikking gesteld van de bevoegde autoriteit en/of de afnemer van de melk.
De melkveehouder mag hierbij gebruik maken van diensten van anderen.
- 2.2 In het bijzonder moeten de volgende registraties overzichtelijk worden bijgehouden:

- a) de aard en herkomst van de diervoeders, alsmede eventueel afgeleverd voer (tenzij dit beperkt is en plaatselijk);
- b) diergeneesmiddelenadministratie en registratie van behandeling van dieren (data van toediening / behandeling, voorgeschreven en toegepaste wachttermijn);
- c) administratie van dierziekten die relevant zijn in relatie tot de veiligheid van de melk;
- d) administratie van resultaten van onderzoek, voor zover relevant voor de veiligheid van melk;
- e) administratie van alle overige relevante controles van dieren en melk;
- f) administratie van toepassing voor gewasbeschermingsmiddelen en ongediertebestrijdingsmiddelen.

3 Voedervoorziening

- 3.1 Er worden geen onveilige diervoeders gevoederd.
- 3.2 Diervoeders voldoen in alle stadia aan de voorschriften van levensmiddelenwetgeving (teelt, voederwinning, opslag). Bij de teelt, voederwinning, opslag en vervoeding wordt beheerd dat er geen verontreiniging kan plaatsvinden via bodem, mest, gewasbeschermingsmiddelen, biociden en/of afvalstoffen.
- 3.3 Diervoeders zijn traceerbaar. Bekend is welke partijen voeders aan welke dieren op welk moment zijn gevoederd.
- 3.4 Opslagplaatsen, transportmiddelen, machines, voergangen, e.d. moeten schoon zijn en schoongemaakt worden.
- 3.5 In geval toevoegingsmiddelen worden gebruikt dan zijn hiervoor, indien van toepassing, de noodzakelijke vergunningen of registraties in het kader van de diervoederwetgeving aanwezig. De toevoegingsmiddelen worden overeenkomstig de toelatingsvoorwaarden in de diervoederwetgeving toegepast.

4 Diergeneesmiddelen

- 4.1 Voldoen aan de Diergeneesmiddelenwet voor zover dit betrekking heeft op het onder controle hebben van gevaren voor de melk. Administratie van diergeneesmiddelen, waarvan residuen in melk mogelijk zijn, en dieren waaraan deze diergeneesmiddelen zijn toegediend inclusief voorgeschreven en gerealiseerde wachttermijn. Beheersing van de toediening voor zover dit relevant is voor residuvorming in melk.
Opslag, het hanteren, toedienen, registreren e.d. van diergeneesmiddelen moet zodanig plaatsvinden dat er geen risico is voor verontreiniging van te leveren melk.
- 4.2 De toepassing van diergeneesmiddelen voldoet aan de voorschriften van de Diergeneesmiddelenwet.
- 4.3 Koeien en geiten waarvan melk wordt geleverd mogen niet behandeld zijn met verboden diergeneesmiddelen (geldt ook voor schapen, buffels, paarden).
- 4.4 Bij toediening van toegestane diergeneesmiddelen moet de voorgeschreven wachttermijn worden nageleefd.

5 Diergezondheid

- 5.1 Diergezondheid en –welzijn is zodanig beheerst dat er geen risico is voor te leveren melk.
- 5.2 Er worden programma's toegepast voor bewaking en bestrijding van de zoönosen en zoönoseverwekkers TBC en Brucellose.
- 5.3 Er zijn adequate hygiënemaatregelen om insleep van dierziekten te voorkomen. Bij aanvoer van dieren vanuit verdachte dierziekte-situaties vindt melding plaats aan de bevoegde autoriteit.
- 5.4 Koeien en geiten waarvan melk wordt geleverd dienen aan de volgende eisen te voldoen:
 - 1. Geen symptomen van een besmettelijke dierziekte.
 - 2. Een goede algemene gezondheidstoestand.
 - 3. Geen ziekteverschijnselen die kunnen resulteren in besmetting van de melk.
 - 4. Niet lijden aan aandoeningen aan de voortplantingsorganen waarbij afscheiding plaatsvindt.
 - 5. Niet lijden aan darmontsteking waarbij diarree en koorts optreden.

6. Geen zichtbare uierontsteking.
7. Geen uierlesies waardoor de melk kan worden aangetast.
(geldt ook voor schapen, buffels en paarden)
- 5.5 De melkveestapel moet brucellosevrij zijn.
- 5.6 De melkveestapel moet (officieel) tuberculosevrij zijn.
- 5.7 In geval naast koeien ook geiten aanwezig zijn dan dienen deze op tuberculose te worden onderzocht.
- 5.8 Van melkveebedrijven verdacht van TBC of Brucellose moet de melk met toestemming en onder toezicht van de bevoegde autoriteit worden verwerkt en gepasteuriseerd.
- 5.9 In geval van TBC of Brucellose bij geiten en schapen dient de melk met toestemming en onder toezicht van de bevoegde autoriteit een nader te bepalen behandeling te ondergaan.
- 5.10 Melk van koeien en geiten die niet aan de voorschriften voldoen van 4.3, 4.4, 5.5 t/m 5.9 en/of positieve test hebben voor TBC of Brucellose mag niet voor menselijke consumptie worden bestemd (dit geldt ook voor melk van schapen, buffels en paarden).
- 5.11 Koeien (dieren) waarvan wordt vermoed dat deze met TBC of Brucellose zijn besmet worden doeltreffend geïsoleerd om besmetting van (melk van) andere dieren te vermijden.

6 Huisvesting

- 6.1 Stallen moeten schoon zijn of schoongemaakt worden en indien nodig ontsmet.
- 6.2 Melkkoeien moeten schoon gehuisvest zijn. Schone ligplaatsen. Melkkoeien moeten schoon zijn (dit geldt ook voor melkgeiten, -schapen, -buffels, -paarden).

7 Ongedierte

- 7.1 Adequate wering en bestrijding van ongedierte en wering van dieren waar deze geen toegang moeten hebben. Dit zowel voor voederopslagplaatsen, voederplaatsen, melkstal en tanklokaal.
Toegang van dieren op het erf / het bedrijf is zodanig dat het bedrijf schoon blijft.
- 7.2 Bestrijdingsmiddelen voor ongediertebestrijding worden correct overeenkomstig de toelatingsvoorwaarden van de bestrijdingsmiddelenwet toegepast.

8 Gewasbeschermingsmiddelen

- 8.1 Opslag en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en ongediertebestrijdingsmiddelen is zodanig dat geen verontreiniging in relatie tot de voortbrenging van melk kan plaatsvinden.
- 8.2 De toepassing van gewasbeschermingsmiddelen en biociden bij voedergewassen vindt plaats overeenkomstig de bestrijdingsmiddelenwet.

9 Afvalstoffen

- 9.1 Opslag, hanteren en verwijderen van afvalstoffen en gevaarlijke stoffen is zodanig dat geen verontreiniging van de primaire productie kan plaatsvinden (voedervevoorziening, houderij, melkwinning, melkopslag).

10 Water

- 10.1 Al het water dat gebruikt wordt op het melkveehouderijbedrijf moet qua kwaliteit worden beheerst in relatie tot het gebruik. Voor reiniging van de melkinstallatie en melktank dient water van drinkwaterkwaliteit te worden gebruikt.

11 Personeel

- 11.1 Voor zover relevant voor veiligheid van de melk eisen aan de gezondheid van het personeel betrokken bij de melkwinning en voorlichting over relevante gezondheidsrisico's.

12 Melk

- 12.1 Melkwinning en –opslag geschiedt zodanig dat melk niet wordt besmet of verontreinigd. Dit geldt ook voor de situering en inrichting van de melkstal en het tanklokaal.
De melkwinning gebeurt op hygiënisch wijze.

- 12.2 Beheersing van behandeling van melkvee met diergeneesmiddelen is zodanig dat verontreiniging van te leveren melk wordt vermeden.
Het melken van koeien, die zijn behandeld met diergeneesmiddelen, dient zodanig gescheiden plaats te vinden dat het risico van verontreiniging van te leveren melk wordt uitgesloten.
Gerealiseerd wordt dat koeien niet worden meegemolken voor te leveren boerderijmelk voordat de wachttermijn van het toegediende diergeneesmiddel is verstreken.
- 12.3 Er worden alleen door de bevoegde autoriteit toegestane spendippers / -sprays gebruikt overeenkomstig de hierbij aangegeven toepassing (toegelaten op basis van de Diergeneesmiddelenwet).
- 12.4 Oppervlakken van melkwinningsapparatuur die in contact komen met melk moeten glad, afwasbaar en niet-toxisch materiaal bevatten. Het moet gemakkelijk te reinigen en te ontsmetten zijn.
- 12.5 De melkstal is schoon en wordt schoongemaakt na het melken en indien nodig tijdens het melken.
Het tanklokaal is schoon en wordt schoongemaakt.
Melkwinningsapparatuur worden na elke melkbeurt gereinigd en zo nodig ontsmet.
Melktanks worden na elke keer leeg halen gereinigd en zo nodig ontsmet.
- 12.6 De melker draagt geschikte schone kleding en neemt een goede persoonlijke hygiëne in acht. In de melkstal of dichtbij de melkplaats is een geschikte voorziening voor het wassen van de handen.
- 12.7 Voor het melken moeten uier en spenen schoon zijn / schoongemaakt worden.
- 12.8 De melk wordt voor het melken gecontroleerd op afwijkingen. Afwijkende melk wordt niet meegemolken voor levering van boerderijmelk.
- 12.9 Melk van dieren met klinische symptomen van een uierziekte wordt niet meegemolken voor levering van de melk, tenzij dit volgens instructie van een dierenarts wel verantwoord is.
- 12.10 Alleen tijdens het melken heeft het vee toegang tot de melkstal.
- 12.11 In het tanklokaal worden ongedierte en dieren geweerd.
- 12.12 Oppervlak van de melkkoeltank dat in contact komt met melk moet glad, afwasbaar en niet-toxisch materiaal bevatten. Het moet gemakkelijk te reinigen en te ontsmetten zijn.
- 12.13 Melk dient na melkwinning te worden gekoeld en steeds gekoeld te blijven. De melk moet tot ten hoogste 6 °C worden gekoeld wanneer de melk niet dagelijks wordt opgehaald of niet op het bedrijf wordt verwerkt tot zuivelproducten.
- 12.14 Melklevering. Bekend is van welke koeien melk wordt geleverd, cq van welke melkgevende koeien de melk niet is geleverd.
- 12.15 Melklevering. Bekend is hoeveel en op welk moment melk aan welke afnemer is geleverd.
- 12.16 Melk moet voldoen aan de eisen voor kiemgetal en celgetal.
Boerderijmelk (koemelk) moet voldoen aan de volgende criteria:
- Kiemgetal < 100.000 (geometrisch gemiddelde over 2 maanden, waarbij ten minste 2 monsterneming per maand plaatsvinden)
 - Celgetal < 400.000 (geometrisch gemiddelde over 3 maanden, waarbij tenminste 1 monsterneming per maand plaatsvindt)
- Melk van andere diersoorten:
- Kiemgetal < 1.500.000 (geometrisch gemiddelde over 2 maanden, waarbij ten minster 2 monsternemingen per maand plaatsvinden). Als de melk wordt gebruikt voor bereiding van rauwmelkse producten geldt < 500.000.
- Bij overschrijding van deze criteria neemt de melkveehouder (en ontvanger van boerderijmelk) corrigerende maatregelen.
- 12.17 Boerderijmelk mag niet worden afgeleverd wanneer residuen van diergeneesmiddelen worden aangetoond (normoverschrijding Vo (EG) Nr 2377/90).
De volgende maatregelen in Nederland voorzien hierin:
- Alle leveringen melk worden onderzocht op groeiremming en bij aantonen groeiremming een substantiële korting van de melkprijs en corrigerende maatregelen vanuit de ontvanger van boerderijmelk en de melkveehouder. Hiervan wordt registratie bijgehouden.

- Bij overschrijding van 0,2 IE in melklevering specifieke procedure MCS/NZO/COKZ/VWA.
 - (Binnen afzienbare termijn) RMO testen op groeiremming alvorens te lossen.
 - Op sectorniveau onderzoek op residuen en contaminanten in melk.
- 12.18 Melklevering. Als de melkveehouder redenen heeft om aan te nemen dat de geleverde melk niet voldoet aan de veiligheidsvoorschriften stelt hij alles in het werk om de afgeleverde melk uit de handel te nemen (ofwel mededeling aan de afnemer van de melk en vergewissen dat de geleverde melk wordt geblokkeerd).
- De melkveehouder informeert de bevoegde autoriteit en geeft aan de bevoegde autoriteit aan welke maatregelen hij heeft genomen om het risico voor de eindgebruiker te voorkomen. Hij verleent aan eenieder medewerking die met de bevoegde autoriteit samenwerkt om het risico i.v.m. de melk te voorkomen, te beperken of weg te nemen.
- De melkveehouder werkt samen met de bevoegde autoriteit om risico's, van melk die geleverd wordt of is, te vermijden of te beperken (residuen & contaminanten; verdenking van besmettelijke dierziekte; e.d.)
- 12.19 Wanneer melk is afgeleverd die niet voldoet aan de criteria voor kiemgetal, celgetal, groeiremmende stoffen of andere residuen en contaminanten dan moet dit worden gemeld aan de bevoegde autoriteit.

13 Monsterneming en onderzoek

- 13.1 Er is een schema van monsterneming en onderzoek van diervoeders, water, dieren en melk. Een representatief aantal monsters nemen van af te leveren melk. Dit kan door de melkveehouder zelf, een vereniging van melkveehouders, de ontvanger van melk of op een andere wijze. Voorwaarde is een voldoende objectieve / geborgde werkwijze hierin.
- 13.2 Onderzoeksresultaten van diervoeders, water, dieren, melk, e.d. worden overzichtelijk bijgehouden. Bij normoverschrijding worden corrigerende maatregelen getroffen.